Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 145. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ЧЕРВНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, JUNE 25, 1977 No. 145. VOL. LXXXIV.

СОВЄТСЬКІ ДИСИДЕНТИ РОЗЧАРОВАНІ НАСЛІДКАМИ ГЕЛЬСІНКСЬКОЇ УГОДИ

Москва. — Совєтські дисиденти, які надіялися, що Заключний Акт Европейської Конференції для справ безпеки і співробітництва, підписаний 1975-го року в Гельсінках чоловими представниками 35 країн, включно із Совєтським Союзом, принесе полегші не тільки їм, але цілому населенню СССР, тепер до великої міри розчаровані — твердить кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Кристофер Врен у виданні тієї газети з четверга, 23-го червня.

Він покликається на заяви кількох дисидентів, які твердять, що не зважаючи на Београдську конференцію, яка має на меті підсумувати виконання Гельсінкських домовлень, совєтські власті посилили свої репресії, дальше обмежують можливості еміграції, не дають доступу громадянам СССР до преси та інформацій із Заходу, заарештували дев'ять членів Громадських Груп Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод, ще більше утруднюють можливості зустрічатися із відвідувачами з-за кордону тощо. Совєтські дисиденти вказують, що Москва робить це, не зважаючи на те, що в Гельсінкських домовленнях поміщені постанови про вільніший обмін людьми, ідеями та інформаціями, як теж про пошанування загальнолюдських прав.

Кристофер Врен згадує для прикладу, що совєтські власті знову відмовили виїзді візи Ірині Астаховій МекКліллен, дружині американського професора Вудфорда МекКліллена, який викладає історію в університеті Вірджінії, як теж відмовилися видати йому дозвіл на приїзд до СССР. МекКліллени побрались в Москві в 1974-му році, але їй совєтські чинники не дозволили тоді виїхати з мужем до ЗСА і далі не дозволяють. Ірина МекКліллен надіялася, що початок Београдської конференції уможливить їй виїзд до ЗСА, але цього не сталося.

Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" теж пише, що дружини Юрія Орлова і Александра Гінзбурга, заарештованих членів Московської Гельсінкської Групи, досі не знають де находяться їхні чоловіки і не знають обвинувачень проти них.

Не зважаючи на совєтські заяви, що тепер імпортуються із Заходу більше фільмів, книжок, газет тощо, то доступ до закордонних газет мають тільки туристи і, то в кількох вибраних готелях — пише Врен.

Один молодий студент заявив, що тепер ще більш небезпечно зустрічатися із заграничними відвідувачами, ніж раніше. Як приклад, дисиденти покликаються на притримання і допити працівниками КҐБ американського журналіста Роберта Тота, який раніше часто зустрічався із совєтськими громадянами, але кілька днів перед його виїздом із СССР його безпідставно притримали, закидаючи йому, що одержав від совєтського науковця „державні таємниці", хоча опісля виявилося, що це була праця з ділянки парапсихології. Під натиском з боку уряду ЗСА, совєтські чинники дозволили Тотові і його родині виїхати із СССР.

Хоча багато дисидентів вказують на факт, що від підписання Гельсінкських домовлень совєтські власті фактично посилили свої репресії, як теж твердять, що Москва цілком не збирається виконувати постанов, які стосуються людських прав, Кристофер Врен додає, що не всі дисиденти виявляють таке розчарування Гельсінкською угодою. Деякі далі вважають, що ця угода таки спричиниться до позитивних змін у Совєтському Союзі. Врен, наприклад, пише, що Зінаїда Григоренко, дружина відомого дисидента генерала Петра Григоренка, часто заявляє: „Гельсінки жили, Гельсінки живуть, Гельсінки будуть жити", парафразовуючи знаний лозунг совєтської компартії.

Беррі Фарбер про Україну, українців і ...Ню Йорк

Джерзі Сиտі. — „Мало американців згадує Україну між поневоленими народами, але я знаю, що Україна є найважливішою і найбільш поневоленою з усіх поневолених націй" — заявив Беррі Фарбер, кандидат Консервативної партії на посадника Ню Йорку, під час відвідин Головної Канцелярії УНСоюзу і редакції „Свободи" в середу, 22-го червня.

Беррі Фарбер, радіо-журналіст по професії, який теж старається здобути номінацію Республіканської партії на пост посадника, сказав, що йому відома недоля України і українського народу під окупацією Москви, додаючи, що він „завжди виступав в обороні людських прав і проти поневолення народів".

Протягом його журналістичної кар'єри Фарбер, який закінчив університет Північної Каролайни, два роки працював для нюйоркської радіостанції WINS, а продовж останніх 14-ох років веде свою радіопрограму на станції WOR.

В розмові з екзекутивними урядовцями УНСоюзу та з редакторами „Свободи", Фарбер сказав, що на своїй радіопрограмі часто заторкає питання поневолених народів, як теж підтримує збереження культур етнічних груп, які живуть у ЗСА. Він вважає, що „Ню Йорк не був би Ню Йорком без етнічних груп, які надають містові чару і сили".

Беррі Фарбер дуже похвально висловився про українських мешканців „долішнього" Ню Йорку, які не зневірилися, а продовжують жити в тій частині міста і розбудовують та відновляють цю „Малу Україну". На пості посадника він допомагатиме їм всіми можливими способами — заявив Фарбер — як допомагатиме всім іншим етнічним групам, які дбають про дільниці міста, в яких живуть.

Він дальше сказав, що на пості посадника „не міг би пити чаю" з представниками держав, які поневолюють цілі народи та порушують людські права. „Посадник має різні церемоніяльні обов'язки, але в присязі посадника немає слів, які зобов'язували б його пити чай з представниками рабовласницьких держав чи зневажати волелюбні стремління поневолених людей і народів" — сказав Беррі Фарбер.

Щодо теперішніх проблем міста Ню Йорку, Фарбер твердив, що теперішній міський уряд „мав і має всі можливості розв'язати ті проблеми, але бракує йому волі, щоб це доконати".

Його дивує, що країна, яка могла перемогти диктаторські держави, винайти ліки на різні недуги, висилати астронавтів на Місяць — не може припинити зросту злочинности, не може запобігти занепадові міст. Беррі Фарбер заявив, що в його уряді служитимуть тільки люди, які своїми кваліфікаціями заслуговують займати ті пости. Він теж готовий створити пост спеціяльного асистента для етнічних справ міста, подібно, як мав

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР НА ПРИЙНЯТТІ В НЮ ЙОРКУ ЗНОВУ ПРИГАДАВ „НАШЕ ОСНОВНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ЛЮДСЬКИХ ПРАВ" У СВІТІ

Ню Йорк. — Основне зобов'язання (коммітмент) теперішнього Уряду ЗСА та Америки і американського народу взагалі щодо оборони і розвитку людських прав у цілому світі та викликана цим зобов'язанням нова ситуація щодо людських прав в поодиноких країнах була одною з тих головних справ американської внутрішньої і закордонної політики, що про них говорив президент Джіммі Картер на демократичному прийнятті у Волдорф Асторія в Ню Йорку, в четвер, 23-го червня. Прийняття було влаштоване Крайовим Демократичним Комітетом для здобуття фонду на політичну активність Демократичної партії і Президента та принесло кругло один мільйон долярів: біля 800 учасників цього прийняття заплатили за участь у прийнятті по 1,000, а деякі і по 5,000 долярів.



Президент Джіммі Картер і віцепрезидент Мондейл (зліва) під час привітання і розмови з учасниками прийняття у Ню Йорку.

Промовляючи до зібраних, президент Картер — після кількох актуальних дотепів — звернув увагу насамперед на добрий і надійний розвиток співпраці та порозуміння між Білим Домом і Конґресом. Майже в усіх справах, за малими тільки виїмками, можна було дійти до узгіднень і вже схвалено Конґресом та здійснюється Урядом ряд конструктивних програм економічного і соціяльного порядку. Також в закордонній політиці виявлено нову ініціятиву, зокрема щодо обмеження зброєнь та спільних акцій із союзниками для закріплення співпраці і миру між народами. Приявні зокрема аплодували, як Президент висловив надію на можливість повного замирення на Близькому Сході із сильним та забезпеченим Ізраїлем.

Згадуючи про „наше основне зобов'язання щодо оборони і розвитку людських прав" у світі, президент Картер згадав, що говорячи про ці права, ми маємо перед очима ще багато трагічних жертв порушування і відмови тих прав, арешти і переслідування навіть тих, що їх обороняють. Американське зобов'язання щодо цих прав зактуалізувало їх проблему в світі і Президент впевнений щодо кращого майбутнього.

Приїзд і виступ президента Картера в Ню Йорку викликали справді „великий рух" у цьому великанському місті. Вже за кілька годин довкола готелю почали збиратися люди, між ними і групи демонстрантів. Цілі з'єднання пішої і моторизованої поліції регулювали і без цього пожвавлений в тій порі вуличний рух. В самому готелі не можна було побачити ані одної уніформованої особи, за виїмком дверників, але скрізь видно було переважно молодих людей з малими відзначками президентської охорони. В прийнятті бо взяв участь не тільки президент Картер, але й віцепрезидент Мондейл та, мабуть, більшість членів його кабінету, включно з головним дорадником в справах крайової безпеки д-ром Бжезінським, який — як на це звернули увагу кореспонденти — їхав на це прийняття з Вашінґтону в вечірньому одягу, але ... без краватки. Президент Картер сам представляв членів свого уряду і чи не найбільше оплесків мав амбасадор Янг, про якого Президент жартівливо згадав, що він сам, Президент, мав в пляні відвідати Гарлем, „етнічну" дільницю міста, але амбасадор Янґ там „попсував йому бизнес". Не менш ентузіястично вітали приявні згадку про приявного на прийнятті сенатора Гюберта Гомфрі, якого Президент назвав „демократичним символом". Перед своїм виступом президент Картер ходив від стола до стола і між приявними не було багато таких, яким він не стиснув би руки та не обмінявся кількома словами. Особисте привітання Президента з приявними тривало понад дві години.

У досить чисельному „корпусі" акредитованих спеціяльно на це прийняття представників преси, радія і телебачення, було двох українців: редактор „Свободи" і мистець Тарас Шумилович з місячника „Ди Моррей Гілл Нюз".

Уряд ЗСА заборонив продаж компюторів для СССР

Вашінгтон. — Департамент торгівлі в четвер, 23-го червня, на доручення Білого Дому, уневажнив дозвіл для фірми „Контрол Дейта Корпорейшен" продавати Совєтському Союзові компютори типу „Сайбер 76", бо ці компютори можуть бути використані не тільки для передсказання змін в погоді, але також для військових цілей. Після кількамісячної перевірки, уряд ЗСА прийшов до переконання, що немає жадних запевнень, що СССР вживатиме ці компютори тільки для мирних цілей і тому заборонив їхній продаж, підкреслюючи, що американські збройні сили користуються тим самим компютором в різних ділянках своєї діяльности. Спеціялісти з Департаменту оборони твердять, що компютори „Сайбер 76" принаймні на десять років випередили будь-який компютор, випродукований Совєтським Союзом та що цей компютор функціонує 20 разів швидше від будь-якого совєтського компютора. Як відомо, 65 членів Конґресу недавно закликали президента Джіммі Картера припинити продаж цього компютора для Совєтського Союзу і також ряд високих старшин збройних сил ЗСА перестерігав Білий Дім про небезпеку від такого продажу.

Проте, речники фірми „Контрол Дейта Корпорейшен" далі твердять, що Москва вживала б ці компютори тільки для мирних цілей, заявляючи, що рішення уряду ЗСА заборонити продаж цих компюторів було „мотивоване політичними причинами", а не базоване на „дійсних фактах".

КРЕМЛЬ ТАВРУЄ „ЕВРОКОМУНІЗМ" І ЙОГО ПОДВИЖНИКІВ

Москва. — Совєтський журнал „Новоє время", який виходить російською і 7-ма іншими мовами, якими користуються народи поза кордонами СССР, як також совєтське пресове агентство ТАСС, гостро наталврували концепцію „еврокомунізму", тобто незалежности комуністичних партій від директив Москви, заявляючи, що „еврокомунізм" має на меті „розбити міжнародний комуністичний рух". Претекстом до цього гострого нападу на „еврокомунізм" була книжка чільного еспанського комуніста Сантіяга Карілья, яка вийшла під заголовком „Еврокомунізм і держава" та в якій Карільйо закидає совєтським властям, що вони не позбулися залишків сталінізму, продовжують порушувати людські права та зупиняють економічний розвиток в СССР.

Критика „еврокомунізму" і Каріялья появилася в передовиці журналу „Новоє время" і була розповсюджена ТАСС-ом. В ній совєтські власті твердять, що термін „еврокомунізм" вперше вжили „буржуазні політичні теоретики", а не комуністи, та що ця концепія „помилкова", бо, мовляв, „існує тільки один комунізм — якщо ми говоримо про правдивий, науковий комунізм — а саме той, підстави якому дали Маркс, Енґельс і Ленін".

„Новоє время" твердить, що „філософія Карілья" має на меті наставити комуністичні партії Західньої Европи проти компартій Східньої Европи, знеславити держави, в яких вже існують соціялістичні системи, зокрема Совєтський Союз, і відкинути рішення, на які погодилися „всі комуністичні партії Европи". Совєтський журнал закинув цьому еспанському комуністові, що він „останніми часами в такий спосіб висловлювався про нашу державу і нашу партію, що навіть найбільш реакційні з авторів рідко коли користуються такими висловами". „Новоє время" пише, що „буржуазні пропаґандисти та ідеологи" вітають погляди Карілья, бо надіються, що „еврокомунізм" спричинить „розкол в комуністичному русі".

Як відомо, рік тому Совєтський Союз на Конференції комуністичних партій, яка відбулася в Східньому Берліні, підписав спільну декларацію, в якій зазначено, що кожна компартія має право „йти своїм власним шляхом" до соціялізму. Однак передовиця в журналі „Новоє время" твердить, що рік тому всі комуністичні партії підтвердили свою відданість „принципам міжнародної солідарности", що в термінології Москви означає, що може існувати тільки один рід комунізму. Кремль протягом останнього року старався відзискати для себе провід над світовим комуністичним рухом, часто покликаючись на марксистський принцип „пролетарського інтернаціоналізму".

Між іншим, книжка Сантіяга Карілья, „Еврокомунізм і держава" втішається великою популярністю, і то не тільки в Еспанії, але в багатьох країнах світу. В ній автор навіть більше ніж компартії Франції та Італії наголошує потребу „незалежности" західньо- европейських комуністичних партій та гостріше таврує Совєтський Союз за порушування підставових людських прав.

Совєтський представник в Београді закидає Заходові „легковажність і гордовитість"

Београд; Югославія. — На підготовчій конференції, яка має виготовити пляни для остаточних нарад, що мають відбутися в жовтні і мають підсумувати виконання Гельсінкських домовлень, підписаних 1975-го року 35-ма державами, представник Совєтського Союзу, Юлій Воронцов, у четвер, 23-го червня, гостро заатакував країни Заходу, закидаючи їм, що їхня поведінка на цій конференції „легковажна і гордовита" та що це може довести до „неприємних наслідків".

Виступ Воронцова заскочив учасників конференції, яка розпочалася 15-го червня, бо досі наради проходили в досить спокійній атмосфері. Воронцов заявив, що совєтська делегація настоюватиме на тому, щоб на остаточній жовтневій сесії підсумування виконання Гельсінкських домовлень було поєднане із встановленням плянів на майбутнє. Захід хоче, щоб в порядок нарад були включені дві цілком окремі точки: одна, що стосувалася б вичерпного обговорення питання чи були додержані всі постанови Гельсінкського домовлення, зокрема, ті, які стосуються пошанування людських прав, а друга точка стосувалася б плянів на майбутнє.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ГРУПА ЗНОВУ ТАВРУЄ РЕЖИМ БЕЗПРАВ'Я, ПОДАЄ ФАКТИ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Подаємо текст Листа ч 2 Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. Лист був пересланий на адресу учасників Гельсінкської конференції в Београді, а також урядові УССР, що там не є репрезентований.

Урядам УРСР і СРСР,

Урядам держав — учасницям Гельсінкської конференції

Лист ч. 2

Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод.

Справа збереження миру, це справа не тільки державних діячів, але також усіх звичайних людей, тому і вирішуватися вона повинна не тільки на рівні урядів, шляхом зменшення кількости ракет і бомб, але й шляхом усунення недовір'я між громадянами різних країн, шляхом чисельних індивідуальних зустрічей громадян різних країн.

Ми розуміємо справедливість наших вимог та історичну прогресивність, але ми також розуміємо нашу слабість і силу організованих чиновників. Вони користуються величезним апаратом тиску на небажаних їм громадян: арешти, тюрми, табори, переслідування після звільнення, — передусім справа прописки. Не пропишуть до жінки (до чоловіка), до дітей. Людина роками мучиться заки з'єднаються зріднею. Так було з Богданом Християничем, Іваном Кінашем, Михайлом Горинем і багатьома, багатьома іншими українцями-інакшедумаючими.

Другий засіб тиску — робота. Без власности і приватних підприємств, заробити на хліб можна тільки в одного працедавця — держави. Органи КҐБ використовують це і змушують людей інтелектуальних професій працювати кочегарами, слюсарами, електриками і т. п. З одного боку, це виключає інакшедумаючих з інтелектуального середовища, яке могло б сприймати їх ідеї і підтримувати інтелектуальний рівень самих інакшедумаючих, а з другого боку така робота дає тільки мізерний заробіток і змушує людину у вільний час думати лиш про додаткові прибутки, себто, силою обставин відтягає її від громадської діяльности.

Адміністративний нагляд, цензура листів, обшуки, звільнення з роботи, репресії на рідних і застрашування — це далеко не жарти. Через такі перешкоди Група не могла зібрати більшої кількости писемних фактів, та й невелике число листів і заяв, „вийнятки" з яких ми долучуємо до цього листа. Вони достаточно обґрунтовують цей документ і змушують нас: інформувати уряди держав, які брали участь в Гельсінкській конференції і широке коло громадськости про брутальне порушення Кінцевого акту і закликати уряди УРСР і СССР приборкати своїх чиновників — порушників прав людини в Українській РСР і інших республіках Союзу.

Факти порушення прав людини, цитовані в листах і заявах, що надійшли на адресу Групи українців з України та інших республік Союзу.

1. 14 квітня 1977 року, дружина Євгена Сверстюка, Ліля, приїхала з Києва на чергове особисте побачення з чоловіком — три тисячі кілометрів дороги. Їй відмовили, мовляв, Сверстюкові заборонені побачення. Але незабаром Лілі запропонували загальне побачення, при умові, що вона з чоловіком буде розмовляти російською мовою. Вона погодилася, але адміністрація табору повідомила її, що побачення не відбудеться з причини відмови Сверстюка. Ліля від'їхала, а Сверстюк в протест незаконної відмови особистого побачення проголосив голодівку. Його підтримали майже 20 в'язнів. 30 квітня начальник табору Поляков прислав Лілі Сверстюк телеграму: „Побачення дозволене в кінці травня-червня". І так, треба було аж такого засобу як голодівка 20 людей, щоб начальник табору змінив свій незаконний вчинок.

Валентин Мороз проголосив голодівку на знак протесту проти позбавлення його особистого побачення з дружиною.

Іван Гель проголосив голодівку, вимагаючи кращих житлових умов для дружини і доньки. Вони живуть у вогкому і темному підвалі (дати їм кращу житлову площу — влада

(Закінчення на ст. 3-ій)

Критикам і літераторам в Україні повеліли більшу активність в „ідеологічній битві"

У Києві відбулося спільне засідання Комісії критики і теорії літератури та творчого об'єднання поетів, — інформує київська „Літературна Україна", — на якому доповідали: завідуючий відділом інституту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії Академії Наук Української ССР доктор філософських наук Микола Гончаренко — „Духовна культура та сучасна ідеологічна боротьба", і критик Леонід Бойко — „Українська радянська література в ідеологічному наступі, у боротьбі за мир, проти міжнародної реакції". Учасники засідання наголошували, що совєтські письменники „віддані темі миру, захисту завоювань соціялізму, пролетарського інтернаціоналізму". Дискутанти також підкреслювали, що молода проза та поезія „успадкувала від старших їхнє пристрасне й гнівне слово проти всього ворожого, проти тих, хто нехтує уроки минулого, силкується назад повернути коло історії". Проаналізувавши твори українських письменників, в яких „порушуються проблеми ідеологічної боротьби, викриваються злочини світового імперіялізму, українських буржуазних націоналістів, Л. Бойко відзначив, зокрема, „велику роботу", яку в цьому напрямі проводять журнали „Всесвіт", „Жовтень", „Вітчизна", завважуючи однак, що в журналах ще трапляються „безбарвні, емоційно бідні, мляві матеріяли". До нього приєднались співбесідники, заявивши, що існує необхідність „яскравішого відображення способу соціялістичного життя, залучення ширшої авдиторії письменників України до виступів з ідеологічних питань" в журналах чи газетах. „Ми живемо в такий час, коли розпечена атмосфера ідеологічної битви не може залишати осторонь нікого з нас. І нищівним ударом по всій тій компанії, що здійняла нині на Заході галас про обмеження прав людини у нашій країні, хай стане обговорення проєкту нової конституції СССР, у якому ми, письменники, маємо взяти найактивнішу участь. Нова конституція СССР стане для паліїв війни нашим судом і нашим вироком", — підсумовуючи засідання, сказав його голова Л. Новиченко.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У власному інтересі

На початку червня в Джакарті, Індонезія, відбулася конференція, в якій брали участь представники тієї держави та Малайзії, Тайланду, Сінгапуру і Філіппінів, тобто не-комуністичних країн Південно-Східньої Азії, а також представники ЗСА. Між учасниками конференції були речники урядів згаданих 6-ох держав, та приватні особи: науковці, бизнесмени, політичні аналітики тощо.

На конференції, яку скликав Центр Стратегічних і Міжнародних Студій, речники урядів цих азійських держав та приватні особи з тих країн видвигнули закид теперішньому урядові ЗСА, що він фактично залишає ці не-комуністичні держави напризволяще. Свій закид вони обосновували досить переконливими аргументами та вказували на можливі небезпечні наслідки такої політики.

Ці азійські союзники Америки твердили, що уряд президента Джіммі Картера, стараючись встановити „нормальні відносини" з такими комуністичними державами, як Китай, В'єтнам, Камбоджа і Ляос, присвячує щораз менше уваги не-комуністичним державам того обширу, точніше, зменшує свою військову та економічну допомогу. Така політика Вашінгтону послаблює оборонну спроможність не-комуністичних держав Південно-Східньої Азії і заохочує їхніх комуністичних сусідів до агресії та до підтримки різних нібито „визвольних рухів", а фактично комуністичних партизанських з'єднань.

Речники Індонезії, Малайзії, Тайланду, Сінгапуру та Філіппінів зазначували, що ситуацію погіршує те, що Вашінгтон вже відтягнув американські військові частини з Тайланду і плянує відтягнути всі свої піхотинні з'єднання з Південної Кореї. Відтягнення американських частин створить на тому обширі „військову порожнечу", яку напевно старатимуться використати такі комуністичні потуги, як Совєтський Союз, Китай, або навіть В'єтнам, для поширення своїх впливів — твердили представники не-комуністичних держав Південно-Східньої Азії.

Проте, не тільки вони, але також деякі американські науковці, які брали участь в тій конференції в Джакарті, висловлювали затривоження політикою теперішнього уряду ЗСА. Наприклад, проф. Роберт Скалапіно з Каліфорнійського університету заявив, що В'єтнам і Ляос збільшили свою підтримку для комуністичних партизанів у Тайланді, і то саме після того, як уряд президента Картера виявив бажання „нормалізувати зв'язки" з тими двома комуністичними державами.

Значить, закиди не-комуністичних країн Південно-Східньої Азії, що Америка залишає їх напризволяще, до великої міри слушні. Ці азійські союзники ЗСА не вимагають, щоб Америка посилала до тієї частини світу великі військові з'єднання, як це було під час В'єтнамської війни, а тільки закликають Вашінгтон не відтягати піхотинних частин з Південної Кореї та не зменшувати економічної допомоги і не припинювати продажу зброї для них. Основний наголос ці союзники ставили на економічну допомогу, твердячи, що якщо Америка допоможе їм скріпити їхні економіки, збільшити їхню продукцію тощо, то вони самі зможуть взаємною співпрацею зліквідувати внутрішні „визвольні рухи".

Треба надіятися, що уряд президента Картера прислухається до слушних закидів з боку не-комуністичних держав Південно-Східньої Азії та задовольнить ці їхні мінімальні побажання, бо вони є рівночасно і в найкращому інтересі Америки.

В. Ґут Кульчицький

ПРОБЛЕМА „ЕВРОПЕЇЗАЦІЇ" КОМУНІЗМУ

(1)

У престижевому американському квартальнику „Форейн Аферс" за квітень ц. р. Чарлс Ґаті, професор політичних наук і автор багатьох книжок, помістив статтю п. н. „Европеїзація" комунізму?" Проблема інтригуюча й актуальна, репутації автора журналу високі, тому і варто ближче приглянутися виводам тієї статті. Тим більше, що у ній обговорюються і такі питання, які були заторкнені у дискусії, ще не так давно веденій на сторінках „Свободи".

Стаття має вступ, який кінчається висуненням трьох засадничих питань, дальше йде поодинокий розбір тих питань, і, вкінці, загальні висновки. У такому ж пляні поведемо і наш розгляд.

СССР і комуністичні партії

У вступній частині статті проф. Ґаті висуває заложення, на яких у дальшому ході статті будує висновки. Та, на жаль, помимо повного респекту до його наукового авторитету, треба таки ствердити, що ті заложення, якщо не повністю, то частинно таки фальшиві. Каже бо він: — „На протязі майже шістьох десятиліть, які проминули від російської революції 1917 р., дві суперечні риси помічалися у міжнародному комуністичному русі. Одною рисою були наполегливі зусилля совєтів підпорядкувати інтереси закордонних комуністичних партій інтересам комуністичної партії Совєтського Союзу; другою рисою були такі ж самі наполегливі зусилля тих партій супротивлятися такій „совєтизації" і в процесі того опору приходило квестіонування провідної ролі Москви у світовому комунізмі".

Дальше, навівши, як то він каже, „клясичну совєтську дефініцію комуністичного революціонера" з писань Сталіна, згідно з якою таким революціонером є той, хто без хитань, беззастережно, відкрито і чесно визнає справу світової революції однозначною з інтересами і навіть з обороною СССР", він твердить, що ця дефініція „вже давно стала бентежливою пригадкою минулого, яке більшість комуністичних партій світу хотіла б забути". В іншому місці це саме дещо конкретніше: — „Більшість чужих комуністів вже давно відмовилася вважати себе знаряддям совєтської закордонної політики чи, більш загально беручи, дозволяти Москві накидати їм свою волю".

Факти, однак, говорять що інше. Відносно першого заложення про дві однаково сильні риси, вистане тільки пригадати те випробування послуху найбільшої напруги, через яке перепустив комуністичні партії Сталін, подружившим з Гітлером. І аж тридцять літ після Жовтневої революції, вже по Другій світовій війні, югославська компартія під проводом Тіта перша відмовила послуху Москві. Від того часу проминуло вже других тридцять років, і сьогодні ті партії, які в більшій чи меншій мірі пішли слідами Тіта, можна порахувати на пальцях. Фактично ж, дійсно самостійною від Москви під кожним оглядом є нині тільки одинока китайська комуністична партія.

Ще сильнішим перебільшенням є його друге заложення, що більшість комуністичних партій не визнає сталінської дефініції комуністичного революціонера. От, напр., автор наводить факт тримання при владі шведською компартією шведських соціял-демократів як доказ, що нічого страшного не стається, як комуністи є близько влади. Він, однак, не подає другого факту, що якраз через ту підтримку засадничо просовєтською в тому часі була шведська закордонна політика. Або ізраїльська компартія, підхід якої до близькосхідніх проблем є ідентичний з московським. А компартія ЗСА. Чи ж її недавній напад на нюйоркський лівий жидівський щоденник „Морнінг Фрайгайт" не був обороною Совєтського Союзу? Та й французька компартія, засуджуючи недавню допомогу Франції урядові Заїру, станула таки по боці інтересів Москви проти інтересів своєї власної країни.

Проте, авторові потрібно саме його інтерпретації відносин між Москвою і компартіями поза СССР, бо в дальшому ході статті він намагається представити еврокомунізм як вищу форму тих відносин. Коли, за його інтерпретацією, нижчу форму характеризував тільки спротив Москві, то оцю вищу форму мав би вже характеризувати наступ на позиції Москви. „Тепер ми починаємо спостерігати — каже він — активне висування більш поміркованими европейськими партіями соціялізму їхнього власного ґатунку", тобто еврокомунізму. Сила ж еврокомунізму залежить від того, наскільки він являється „альтернативою до більш авторитарного совєтського моделю у світовому комунізмі, а головно у Східній Европі". Щоб оцінити перспективи такої евентуальности, проф. Ґаті висуває для аналізи три питання: 1). чи цілі еврокомунізму є щирі; 2.(чи його можна передати другим країнам; 3). чи Совєтський Союз може такий процес толерувати.

Питання щирости

Розгляд першого питання проф. Ґаті починає від дефініції поняття „еврокомунізм". У ширшому розумінні, на його думку, воно означає „більш толерантні, поміркованi і демократичні тенденції у світовому комунізмі", а у вужчому — це „погляди італійської комуністичної партії" та компартій Еспанії і Франції, „ які тільки нещодавно рішилися адоптувати деякі риси італійської ідеологічної плятформи та політичного підходу". В основі ж тієї плятформи, на думку автора, лежать три основні пропозиції: 1). вимога вільного примінювання марксо-ленінського вчення кожною компартією, а тим самим відкинення універсальної важности совєтського зразка; 2.) відмова від диктатури пролетаріяту і респектування прав людини та рішень загальних виборів; 3.) наполягання на творенні широкої коаліції політичних сил, щоб спільно елімінувати сили монопольного капіталу.

Вичисливши оці ідеологічні підвалини, проф. Ґаті дає до них свої критичні зауваження. В першу чергу вказує він на подібність оцієї програми до політики „народного фронту" 30-их рр. Одинокою новизною є висунений італійською компартією „історичний компроміс", який має за ціль створити „ґрандіозну коаліцію", яка не обмежувалася б тільки лівицею, як то було у народному фронті, але охопила б і центр із християнськими демократами. Та автор не є певний що до „щирости" цієї „новизни". Він каже: — „Чи „історичний компроміс" є тільки майстерна варіяція теми народного фронту у змінених обставинах, а чи він дійсно репрезентує відкинення політики народного фронту — лишається відкритим питанням".

(Продовження буде)

І. Вовчук

БРЕЖНЄВСЬКА ПОКАЗУХА

(4)

На пленумі ЦК було підкреслено, що проєкт конституції „поширює і поглиблює соціялістичну демократію", а „Правда" з 6-го червня в довгій статті на першій сторінці намагається довести, що „головний напрямок того нового, що є в проєкті, — це поширення і поглиблення соціялістичної демократії". Дійсно, в проєкті багато уваги приділено механіці виборів, активізації праці рад та їхніх депутатів, вибираних за партійною „всенародністю". Перестарілі члени пленуму (пересічний вік їх понад 60 років) виявили „піклування" й про молодь, записали в проєкті своє довір'я. Кожний громадянин у віці 18 років, — говориться в проєкті, — може бути обраним до найвищого органу диктатури; досі для того треба було мати 23 роки, а в республіках 21 рік.

Про „поширення демократії" і „гарантію прав" говоритиме московська дипломатія на міжнародних нарадах і конференціях, почавши з Београдських. Кричатиме преса, доводячи, що конституція охороняє союзний федералізм, ні в чому не обмежуючи ні національних, ні людських прав і свобод, посилаючись на ст. 71, якою за союзними республіками „зберігається право вийти з СССР". Справді ж права і свободи в проєкті ще більше затиснуто, а людину удержавлено через узалежнення її прав від того, чи користування конституційними правами зміцнює соціялістичний лад, чи ні. Окреслюючи користування правом громадян в негативній формі, проєкт підкреслює, що права і свободи не можуть використовувати на некористь державі, а тільки для зміцнення її соціялістичного ладу.

Багато названо прав, а ст. 59 підкреслює, „що здійснення прав і свобод невіддільні від виконання громадянами своїх обов'язків", обезправлює людей, узаконюючи сваволю державних наглядачів більше, як було досі. А було її немало. Права і свободи за проєктом стануть ще більшим привілеєм, як досі.

В проєкті названо силу-силенну обов'язків для людини, в 9 статтях (59—68) їх перечислено. Чого тільки не зобов'язує проєкт: і соціялізм побудувати, і природу охороняти, і боротись з крадіжками (а всі ж крадуть), бути непримиримим до антидержавних вчинків і т. п. В обов'язках втоплено права і свободи з підкресленням, що прав і свобід, конституцією даних, не можна використовувати проти існуючого ладу і на шкоду інтересам держави в її будові комунізму, в себе і в світі. Назвавши права і свободи, тільки „відповідно" до державних інтересів проєкт їх ліквідує брежнєвськими відповідностями. „Відповідно до інтересів працюючих, — говориться в ст. 50, — і для зміцнення соціялістичного ладу громадянам СССР ґарантується свобода слова, преси, зібрань, мітинґів". Що більше, і творчість людини увідповіднюється. Тільки „відповідно до завдань комуністичного будівництва громадянам ґарантується свобода наукового, технічного і художнього творчества" — ст. 47. "Увідповіднюючи" людську творчість, проєкт брежнєвської конституції оглуплює людей.

— —
—

Що ж спонукало володарів імперії, а перш за все Брежнєва, сочинити це творило, над яким комісія давно працює? Удекорувавши себе всіма орденами і маршальською зіркою, захотілося Іллічеві другому стати й „президентом", завершити єдинодержавство країни одноособовою всевладністю. Београдські наради, на яких ймовірно дійде до словесної конфронтації про права і свободи людські, а може й національні, змусили прискорити видання конституції, про яку преса московська без угаву говорить, як про поширення прав і свобід в поглибленній „соціялістичній демократії". „Ню Йорк Таймс" в розважаннях про проєкт конституції писав 10 червня, що Брежнєв, наслідуючи Сталіна, думає про ті часи, коли люди говоритимуть про „Брежнєвську конституцію", як він і всі говорили про сталінську.

Виглядає, що коронація хозяїна імперії відбуватиметься в двох діях. На пленумі ЦК КПСС, схвалюючи проєкт конституції, політично упокоїли Н. Подгорного, — усунули його від „президентства" — голови Президії Верховної, не подаючи причин і підстав. Був і немає — так треба. Такий стиль безправної сваволі панує в московському ханаті царства імперського большевизму. А в жовтні, як стихнуть барабани при обговоренні і схваленні проєкту, скличуть засідання Верховної Ради і депутати імерують Брежнєва хазяїном, затверджуючи його конституцію.

Не випадково ж улесливий, покірний Живков — володар Болгарії, приймаючи в Кремлі найвищу московську нагороду, підкреслив особливу приємність і зворушення від того, що приймає „особисто з Ваших рук, дорогий Леонід Ілліч, з рук керівника КПСС і совєтської держави"... Знав що сказати. В країні іде луна від вилясків у долоні на „всенародному" схваленні проєкту Брежнєвської конституції. Аґітпроп напомповує населення її демократичністю, переконуючи його як добре буде житись під сонцем нової конституції. Збайдужілі люди схвалять, а згодом побачать, що те творило дано на те, щоб ще більше приборкати населення і при допомозі „відповідностей" прав і свобод до політики єдинодержавства переслідувати боротьбу за національно-політичну і соціяльну свободу націй і людини. Конституційного ґвинта несвободи затиснуто міцніше. Чи витримає різьба?

[Кінець]

З НАШИХ БУДНІВ

Тернопільці

В день концерту славного хору „Думка" в Ню Йорку — на хвалу Божу, тобто на будову нової церкви св. Юра, я зустрів під Українським Народним Домом корифея наших театрів, Й. Й. Гірняка, як звичайно — з ціпочком у руці. Привітав його з святою неділею та з покращанням цінного здоров'ячка, і спитав:

— Чи ви, бува, Йосипе Йосиповичу, не вибираєтесь до королівської Канади на з'їзд ваших краянів-тернопільців?

Йосип Йосипович зволив посміхнутися меляхолійною усмішкою:

— Ви хіба жартуєте, молодий приятелю?... Куди мені, старому та й немічному, в такі далекі світи — заграницю?!

— Дозвольте мені не погодитись з вашою немічністю! — запротестував я. — На „Живому Лисі Микиті" ви абсолютно бойово прочитали Еків монолог „Як война, то война!"

— Е, ба! Якби до церкви святого Миколая в Торонті було так близько, як до клюбу „Лис Микита" в Ню Йорку, то я може рискнув би та взяв би участь в з'їзді. А так, то я вам відступаю свою путівку, повертаючись лицем до молоді, — як пише „Свобода".

— Дорогий Йосипе Йосиповичу, — кажу, — в тому то і горе, що дехто з молодих так передчасно відходить від нас у кращі світи! Пригадуєте вашого молодшого віком земляка, покійного Михайла Івановича Сосновського?...В це просто вірити не хочеться, що в Провідну Неділю ми вшанували у Баунд Бруку недалеку другу річницю його смерти.

— Ох, жаль, жаль, — зідхнув Йосип Йосипович. — Прекрасна була людина! Такого редактора „Свобода" нескоро знайде серед теперішнього журналістичного дорósту.

Тут спом'янули ми незлим словом ще й інших добрих земляків, які передчасно нас покинули, між ними — мого побратима Миколу Васильовича Понеділка...Коли, бувало, надходило Свято 4-го Липня, нас просто розривали по різних „клаптиках України!" Та ми вже, традиційно, так сказати б, звикли були відкривати літній сезон на Союзівці. Пригадую, як сеньйор союзних діячів, п. Роман Слободян, охрестив мене там одного разу тернопільським „кавуном", поскільки в своєму рідному селі, Настасові, пан Слободян мав сусіда, що називася „Керничний", ото ж, на цій основі, достойний наш сеньйор зарахував і мене до тернопільців...І не випадало йому перечити, бо ж пан Роман Слободян був тоді головним касиром Українського Народного Союзу!

ІКЕР

Марта Тарнавська

ЛЕГКОВАЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ *

(Порядком дискусії)

II

Факт другий:

На всю Америку немає ні одного українського літературного видавництва. Скажете: адже ж є видавництва „Свободи", „Америки", є ж „Сучасність", є Об'єднання Українських Письменників „Слово", є „Київ", Денисюк, „Книгоспілка", „Червона калина"... Так, а чи можете назвати дві-три книжки літературного характеру, що появилися в кожному із цих видавництв за минулі два роки? Видавництво „Свободи" вже довгий час не випустило взагалі жадної книжки: воно чомусь не може народити навіть готової вже і написаної на замовлення книжки Уласа Самчука не про що інше, а про Український Народний Союз! Не відомо ще наскільки ця книга матиме літературний характер, але книга ця в нашій дійсності — цікаве й вийняткове явище: українська організація замовила у визначного професійного письменника твір, заплатила за нього і видає його своїм коштом. Якби таких явищ було більше, може й гутірка моя сьогодні мала б інший характер. Більшість із існуючих наших так званих видавництв або майже неактивні, або мало цікавляться літературою, або — і це найчастіше — видають книжки не за власним видавничим пляном, і не за власні видавничі фонди, а випадково і за фонди самого автора.

Факт третій:

В Америці немає ні одного чисто літературного українського журналу. Скажете: неправда! Є „Сучасність", є „Овид", є „Нові дні", є збірники „Слова", „Терем", „Естафета"... Видання такі як „Терем", „Естафета" чи збірники „Слова" не є літературними журналами. Це, як сама назва каже: збірники. Вони появляються нерегулярно і збирають матеріял, який вже готовий, написаний. Літературні збірники вартісні і вони реєструють літературну продукцію наших письменників, але вони її не стимулюють, не побуджують. „Овид" появлявся так нереґулярно, що його навряд чи взагалі можна назвати журналом; „Нові дні", що виходять уже 28 літ, є насправді канадським журналом, хоч і мають значне поширення в Америці. Проте і „Овид" і „Нові дні" є виданнями універсального типу: література в них тільки для прикраси.

„Сучасність" має головний осідок у Мюнхені, але значна частина редакційної і друкарської роботи відбувається в Америці, отже умовно „Сучасність" можна зарахувати до американських українських журналів. Це — найповажніший наш журнал на еміґрації. Його високий рівень, його об'єм і безперебійна реґулярна поява вже повних 17 років мають безперечний стимулюючий вплив на розвиток української громадської думки і культури взагалі. Все таки і в цьому журналі українська література займає другорядне місце.

Були колись в Америці чисто літературні періодичні видання: повних 15 років виходив літературний місячник, опісля квартальник „Київ", коротко, не більше одного року, проіснувало окреме недільне видання „Свободи" присвячене літературі; між 1959 і 1971 роками виходив річник „Нові поезії" — перше, мабуть, в історії нашої літератури видання присвячене виключно модерній поезії. Але ці речі належать уже до історії. „Свобода", припинивши ще в 1953 році своє недільне видання, заступила його була нереґулярним літературним додатком газетного формату. Цей додаток у 1950-их роках появлявся досить часто, але тепер він уже і взагалі не появляється. Чи не дивно, що найстарший у світі український щоденник, який репрезентує нашу громаду як найбільша і найпочитніша українська газета, не має постійного літературного додатку? Чи не дивно, що українська громада приймає це за нормальне явище, що вона не протестує і не домагається такого матеріялу в газеті?

Факт четвертий:

Крім видавництв і журналів, стимулом літературної творчости бувають у культурних народів теж реґулярні літературні конкурси і нагороди. Українська громада міста Чікаґо пробувала рятувати честь американської української суспільности і встановила літературний фонд, що кожних два-три роки розділює не якісь символічні чи почесні, але справжні грошеві нагороди, що їх фундують українські меценати. Почин гідний признання і наслідування. Але літературний фонд Чікаґо, при всіх своїх добрих прикметах, літературної творчости не стимулює: нагороди розділюють за уже надруковані твори, за книги, що вже на руках у читачів. Є ще в нас щорічний конкурс СФУЖО, що його уфундувала Маруся Бек. Цей конкурс може побуджувати авторів до написання нових творів і напевно деякі речі без цього стимулу не були б написані. Але знову ж у СФУЖівському конкурсі входять у гру різні позалітературні критерії: участь можлива тільки авторам-жінкам, а це зводить конкурс до рівеня членської афери жіночих організацій і відстрашує від участи не лиш чоловіків, але навіть і жінок-письменниць, що вже мають загальне визнання у літературі.

Здавалося б, що влаштувати літературний конкурс не так то вже й трудно, якщо є люди з доброю волею та розумінням діла. У Філядельфії, наприклад, Бібліотека Пласту і Рідної Школи вже двічі влаштовувала літературно-мистецькі конкурси для дітей: нагороди фундували місцеві українські підприємства, до жюрі запрошувано знавців літератури і мистецтва, і в цих конкурсах взяло участь пару десятків української молоді. Чому не можна б зробити таке на широку скалю, на високому літературному рівені, з періодичною реґулярністю? Чи нема серед українців Пуліцерів і Нобелів, що захотіли б увічнити своє ім'я літературною нагородою? Чи не могла б котрась українська установа, замість роздрібнювати свої лепти, мов милостиню, дати пару тисяч долярів річно на літературну нагороду письменникам?

Факт п'ятий:

Якщо ходите на академії і концерти, якщо слухаєте українських радіопрограм, то ви напевно помітили, що у програмах часто використовуються літературні твори. В усьому цивілізованому світі використовування творів без згоди автора заборонене законом, але в нас? Автор часто навіть не знає, що його твір читатимуть на сцені чи в радіопрограмі. Та це ще пів біди. Трапляється щораз частіше, що деклямують поезії, не називаючи автора взагалі, а вже справжній український культурний рекорд встановляють підприємчиві організатори імпрез чи радіопрограм, коли творять монтаж із творів різної кляси і якости і, неначе якусь в'язанку народних пісень, продукують його на сцені чи на хвилях етеру. Автори, в цьому випадку, мали б уважати себе щасливими, якщо їх прізвища згадані у списку взагалі та якщо ведучі програмою не допустилися занадто великих поправок чи змін у тексті, щоб монтаж був витриманий у дусі їхнього задуму та відповідної ідеології.

Факт шостий:

Скажете: не є аж так погано з нашою літературою. Адже появляється ще певна кількість літературних творів, отже видно, що не зважаючи на несприятливі умовини, є ще в нас письменники, знаходяться якісь видавничі засоби і мусять бути для цих творів якісь, нехай і не надто численні, читачі. Літературні твори появляються друком, це правда, але їх із кожним роком меншає. Подавляюча більшість цих творів появляються заходом і коштом самого автора, а це значить, що українські письменники виконують не лиш ролю видавця і продавця літературного твору, але і взагалі є меценатами, а часто може і єдиними справжніми споживачами української літератури. Без „самвидавної" традиції української літератури на еміґрації не було б, мабуть, і взагалі. Але ця традиція дає теж і дуже неґативні наслідки. Коли існує нормальне літературне видавництво, то пропоновані до друку твори мусять пройти критичну оцінку перед друком, часто бувають передаґовувані, уліпшувані. У „самвидавній" дійсності автор сам собі і видавець і редактор і критик. Об'єднання Українських Письменників „Слово" дозволяє вживати свою фірму тільки для тих творів, що отримають рекомендації критиків, які читали машинопис перед друком. Але автор, що платить за видання, може легко зрезиґнувати із знаку „Слова" — читачі на цьому і так не розуміються. У висліді, поруч якісних літературних творів, на книжковому ринку з'являються примітивні малограмотні видання, що не приносять чести українській літературі, а часто ще й дезорієнтують читача.

Ну, скажете, — але ж існує літературна критика, яка відсіває полову від зерна і вчить читача, як розрізняти високоякісні твори від маловартісних. І тут ми натрапляємо на

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

відмовила, мовляв, Іван Гель — дисидент).

II. Психіятричні лікарні

Постановою Береговського районного суду, Йосипа Терелю знову запроторили в психіятричну лікарню на примусове „лікування" (Й. Тереля відбув 14 років ув'язнення, а також „лікування" в психіятричній лікарні; в 1976 році його звільнили, як абсолютно здорову і нормальну людину).

III. Заслання

Заслання — це інший рід ув'язнення, навіть не все легшого режиму. Засланці приречені на жалюгідне існування: вони не мають найбільш потрібного — житла, роботи. Засланці, по суті, це в'язні без конвоїрів.

Володимир Василяк (відбув 5 років таборів, в 1975 році засланий на 3 роки в Томську область). Він будував церкву в Івано-Франківську. Проти нього відкрито нову справу.

Микола Коц (45 років, освіта вища), працює робітником на різних роботах у важких умовах (кліматичні і матеріяльні). Йому влаштовують різні провокації.

Василь Стус (письменник і критик) з січня 1977 року засланий в Магаданську область. Працює під землею в штольні. В листах писав: „Тужу за табором". Стус важко хворий.

Богдан Чуйко (Томська область), після 15-річного ув'язнення, від кінця 1976 року перебуває на засланні. Він не має ні житла, ні грошей на харчі. Інвалід другої групи — не має пальців на обох ногах. Не може забезпечити себе навіть найменшим, бо цілком непрацездатний.

Адміністрація глуха на всі прохання засланців. Часто знущається (морально) над ними. Дістати дозвіл поїхати під час відпустки на Україну — казкове щастя для засланця і адміністрація робить максімум зусиль, щоб ця мрія так і лишилася тільки мрією для засланця.

IV. Прописка і влаштування на роботу

Олександер Назаренко (вища, незакінчена освіта) в 1968-1973 роках відбув ув'язнення за оборону прав людини і відстоювання прав українців. Після звільнення довший час не міг прописатися в Києві. Виїхав до Скадовська, де оженився і щойно тоді отримав право на прописку. Працює сторожем на водоносній станції. Зазнає постійних моральних знущань. Його дружина, Лідія Гук (лікар) в 1973 році була засуджена на півтора року за ст. 187 КК УРСР. Зазнає переслідувань (брехливі доноси, небезпека втратити роботу).

Надія Світлична, звільнена в 1976 році після 4-річного ув'язнення. Дотепер ніде не прописана. Не прописаний теж її 7-річний син, незаконно виписаний з Києва під час ув'язнення матері. Він позбавлений можливости вчитися і не має права на медичну обслугу. Світлична має високу освіту, працює двірником.

Левко Лук'яненко (член Групи) є під наглядом (більше року). Юрист, змушений працювати електриком.

Іван Дикий і його дружина Мирослава — були засуджені на 5 років таборів і 5 років заслання. Довший час Дикому не дозволяли прописатися в місці замешкання дружини. Потім дозволили (на 6 місяців) на прописку в Дрогобичі, опісля виписали і прописали 8 км. за Дрогобичем, в Стебнику.

Микола Береславський, живе тепер у жахливих умовах — 7 осіб в одній кімнаті (18 кв. м.), матеріяльний стан дуже поганий.

Степан Куроляк (відбув 5 років таборів), зазнає постійних переслідувань. В результаті провокацій його звільнили з роботи в Дубівському ЛМЗ при кінці 1976 року. Роботи знайти не може.

Кузьма Матвіюк (інженер), дістати роботу за спеціяльністю і освітою не може. Перебуває під наглядом.

Федір Клименко, працює слюсарем. Був замах на його життя. Перебуває під наглядом.

V. Звернення до Групи в справі допомоги

Василь Барладяну (1942 року нар., молдаванин, мистецтвознавець), його переслідують за переконання; виключили з партії, звільнили з роботи, не дали змоги захистити дисертацію. У зв'язку з його арештом, відбулися обшуки в таких мешканців Одеси: Даниян Е. С., Голумбієвська Л. В., Михайленко А. В., Ві Л. Сірі (без санкції прокурора).

Віталій Калиниченко (Дніпропетровська область). 5 березня 1977 року його викликали до районної прокуратури і попередили, що він буде притягнений до відповідальности за розповсюдження Декларації московської і української Групи для сприяння виконанню Гельсінкських угод (був звільнений в 1976 році після відбуття строку покарання за ст. 62 ч. 1 КК УРСР; є під наглядом).

23 квітня, у зв'язку з арештом членів Групи М. Мариновича і М. Матусевича були переведені обшуки у таких осіб: Раїса Сергійчук, Анастасія Матусевич, Любов Маринович, Галина Матусевич, Олег Лапін, Любов Хейна, Галина Коваленко, Євген Обертас, Михайлина Коцюбинська, Борис Антоненко-Давидович.

29 квітня в газеті „Літературна Україна" була поміщена стаття, в якій облили болотом М. Коцюбинську і Б. Антоненка-Давидовича. Автор статті — Горновой. Наголовок: „За 'так' грошей не дають". Стаття появилася п'ять днів після обшуків у М. Коцюбинської і Б. Антоненка-Давидовича.

IV. Порушення права оборонця боронити, а обвинуваченого боронитися

Адвокат Сергій Мартиш (Київ, Дарницька юридична консультація) взяв справу про внесення скарги Олександра Сергієнка для судового перегляду його вироку, але адвокатові не дали змоги запізнатися з судовими матеріялами, які знаходяться в архіві КҐБ. Відмова звучала так: „Таке не дозволяється, тому, що не дозволяється".

Проте, адвокат наглядну справу написав. Написав з пам'яти і зі своїх старих записок (він боронив Сергієнка в обласному суді), але йому заборонили поїхати до Владимірської тюрми для узгіднення наглядної скарги зі своїм підзахисним. Адвокатську скаргу вислала колегія адвокатів через спецзв'язок, але скарга „загубилася". Пізніше з'ясувалося, що наглядну скаргу вручили підзахисному в таборі, але її незабаром від нього забрали, разом з його чернетками і т. п.

Крім того, в тюрмі відібрали Сергієнкові всі ділові папери по його судовій справі, щоб позбавити його можливости в майбутньому вносити скарги про перегляд сумнівної судової справи.

Олесь Бердник
Ніна Строката
Оксана Мешко
Іван Кандиба
Левко Лук'яненко
Петро Григоренко
Петро Вінс
Ольга Гейко
(Матусевич)

***БАТЬКИ!** Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді у вільному світі нового свідомого глена!*



В ОДИНАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої ДОНІ

бл. п.
ЛЯРИСИ ГАРКАЧ

яка припадає 28-го червня та вшановуючи Її пам'ять складаємо 25.00 долярів на БУДОВУ ЦЕРКВИ в ЮТИЦІ, Н. Й.

Червень, 1977 р. **МАРІЯ і ПЕТРО — батьки**

На заклик мого шкільного товариша, мгра Івана Р. Костюка, секретаря Діл. К-ту для відзначення Сторіччя УАГ у Львові,
замість квітів на могилу
бл. п. д-ра мед.
Леоніда Романовського
жертвую 50.00 долярів
на видання Ювілейного Збірника, присвяченого Сторіччю УАГ у Львові і закликаю усіх б. учнів цієї школи піти нашими слідами.

Парма, Огайо, червень 1977 р. **Лев Д. ДУБАС**

З великим жалем ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що дня 22-го червня 1977 р. перестало битись серце, на 31-му році життя, нашого Найдорожчого і Незабутнього СИНА і БРАТА

бл. п.
МИРОНА ФІЦУЛИ

ПАРАСТАС — в п'ятницю, 24-го червня 1977 р., о год. 8-ій веч., в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 801 Springfield Avenue, Irvington, N.J.

ПОХОРОН — в суботу, 25-го червня 1977 року о год. 8:30 ранку до церкви св. Ів. Хрестителя при Сенфорд Авеню, на Голивуд Семетері, Union, N.J.

В глибокому смутку:
мама — ОЛЕКСАНДРА
тато — СТЕФАН
брати — ІВАН, МИХАЙЛО, СТЕФАН і БОГДАН
сестри — ОЛЬГА і СОФІЯ
та ближча і дальша Родина в Україні і Польщі

В глибокому смутку повідомляємо, що дня 25-го травня 1977 р., в Ст. Кетеринс, Онт., Канада, відійшов у Вічність на 94-му році життя, наш Найдорожчий БАТЬКО та ДІДУСЬ

бл. п.
Д-р ВАСИЛЬ БАБІЙ

був. сотник УГА, учасник Визвольних Змагань, був. Краєвий місто-голова організації „ЛУГ", кол. член Військової Управи, видатний громадський діяч.

ПОХОРОН відбувся дня 28-го травня 1977 р. в Ст. Кетеринс при численній участі громадянства та членів ветеранських організацій.

Горем прибиті:
ОЛЕКСАНДЕР — син
ОЛЕНА — невістка
ОРЕСТ — внук
та Рідня в Україні

Беррі Фарбер...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

такого асистента президент Джералд Форд, д-ра Мирона Куропаса.

Фарбер підкреслив, що тепер він прикладає всіх зусиль, щоб його включили на листу кандидатів у правиборах Республіканської партії. Номінацію Консервативної партії, як сказано, він вже здобув. Речениць на включення на листу кандидатів Республіканської партії є 7-го липня ц.р. і тому він звертається до українців-мешканців Ню Йорку, які є зареєстрованими членами Республіканської партії, щоб підписували петиції в справі його кандидатури. За ближчими інформаціями зацікавлені можуть телефонувати на число 581-1105.

10-ліття праці 91-го Відділу СУА

Десять років тому, за ініціятивою пок. Осипи Грабовенської та за посередництвом Анни Гарас, засновано з десяти жінок 91-ий Відділ СУА в Бетлегемі, Па. Тепер головою обрано Натю Цегельську.

Завзяття членок у їхній важкій, напоглегливій праці, спричинилося до розвитку цього малого Відділу. Першим і найважливішим починами було провадження суботішньої Школи Українознавства, в котрій вчили (безкоштовно) три членки Відділу. Вони вщеплювали в групу, понад тридцять (різного віку) учнів українську мову, історію, географію та культуру Хоч обставини навчання не були догідні, бо відбувалося воно в трьох кутах парохіяльної залі, але кинуло зерно знання своєї рідної мови, яке марно не пропало, зокрема серед дітей третього покоління тут роджених українців.

Другим успіхом 91-го Відділу є величезний крок популяризації української культури на терені Лігай Велі, у формі багатих виставок прикладного мистецтва, літератури, писанок, печива й куховарства. Як рівнож часта участь у етнічних імпрезах. Покази писання писанок, що їх провадить відома в цій ділянці на тім же терені Галя Бадуляк (членка Відділу), стоять на дуже високому рівні, професійности, мистецтва й естетики. Пані Бадуляк виграла багато нагород і признань на міжнародних конкурсах за найкращі писанки. А Ірена Бачинська вчила української вишивки в Нортгемптоні в Комюніті коледжі і взяла участь у Пеннсильванських дні у Філядельфії з нагоди 200-ліття Америки, де дістала признання за найкращий кіоск з вишивками. Знову інша членка Христина Попович принесла славу Відділові печенням весільних короваїв.

Цей же ж Відділ, що є „громадянином" Різдвяного міста Америки, чувся до обов'язку заспротестувати в часі різдвяної церемонії свічення світел в місті, проти поневолення української Церкви в СССР, влаштовуючи „Протестаційну Коляду", яка спричинила великий розголос у місцевих газетах.

Відділ також став постійним учасником етнічних днів у світової слави крамниці Гесса в Аллентавні, Па.

Та найбільшим успіхом для Відділу є щорічний великодний базар, котрий згромаджує сотки людей, без огляду на національність. Базар здобув собі славу знаменитою кухнею, печивом і продуктами українського прикладного мистецтва, виставками образів і кераміки.

Розуміється, що з цього є користь для цілого українського суспільства, бо воно приносить гарний прибуток і членки з охотою присвячують цілий тиждень важкої праці, щоб дійти до такого потенціяльного грошового висліду.

За цих десять років праці 10-20 жінок, мабуть, найкращим позитивним вислідом будуть цифри в доларах (як кажуть: „гроші за себе говорять"). Отож, Відділ мав доходу за ці роки 13 тисяч, котрі гідно розділив на цілі української спільноти, для СУА понад 6,000 дол., на Суспільну Опіку — 2,625, а решту в сумі 5,731 на церковні, національні і політичні потреби.

О. Цегельська

ТАРЗАН, Ч. 7779. Помпус накреслює плян



Подобаються тобі декорації, Тарзане?

Так, Помпусе! Я ніколи не знав, що актори мусять працювати так тяжко, щоб розважати людей...

Ну, я готовий розпочинати нове діло... І ти включений в цю справу!

Так?!

Відколи ми вперше зустрінулися, я завжди хотів накрутити фільм про життя в джунглях...

Я вже продумав деякі аспекти пляну... Підемо в центральну частину Африки!